

Doch hoe de latere Beyle ook klagen zou over de gevangenschap zijner jeugd, over het affreuse ongeluk: „nooit met een kind van zijn leeftijd te hebben mogen spreken”, zijn lot was niet zonder licht of verzachting. Deze kwam hem wederom, indirect, van de zijde zijner moeder. Altijd heeft Stendhal zichzelf een Gagnon gevoeld, en het innerlijk verband met zijn vader en zijn familie is steeds zeer zwak geweest. Zijn grootvader en diens ongetrouwde zuster, Henri en Elisabeth Gagnon, die in hetzelfde huis woonden, waren de vrienden van den vervolgd en trotschen knaap. Deze grootvader Gagnon was het volkomenste type van den verlichten, gematigden hooger burger van het „Ancien Régime”. Uitermate ontwikkeld, Euripidus en Sophocles en Horatius lezend in de oorspronkelijke teksten, vriend van Voltaire, een man van de fijnste vormen en den koelsten geest, was hij toch onbe-

vangen genoeg, om geheel als kameraad met het fantastische en hartstochtelijke kind te kunnen verkeerden. Van dezen grootvader ontving de jonge Beyle de erfenis der 18de eeuw. „Kenniss van het menschelijke hart en zijn drijfveeren”, dit was het parool, dat Stendhal zijn grootvader dagelijks hoorde uitspreken, aler hij nog de draagwijdte dier woorden

begrijpen kon. De drang naar en de lust aan analyse, aan ontleding, die de 18de eeuw gekenmerkt heeft, ging, door lectuur en gesprek grootendeels op den leergierigen kleinzoon over. Doch al was deze grootvader het licht van zijn jeugd, het kind bemerkte al spoedig, dat deze beminlijke vrijheid van geest en deze verdraagzaamheid zeer dicht

aan het egoïsme grensden. Al deed hij voor zijn kleinzoon heimelijk al het goede, deze grootvader bevrijdde en beschermde hem niet. Hij zelf was beducht voor zijn verschrikkelijke dochter, en voor het vreemde kind bracht hij zijn aangename studierust en zijn zachte levensgang niet in gevaar. „Er was één oogeblik”, zegt Stendhal, „dat ik mijn grootvader minder liefhad”. Het is het oogeblik, waarin de wijdere en diepere natuur, de wijdere levensbestemming van het kind zich onbewust heeft laten gelden. Hier sprak de geest, die later weliswaar het

instrument der 18de eeuwse analyse aangrijpen zou en aanwenden zou, doch op levensgebieden, waarvan deze 18de eeuw zelfs geen vermoeden had: om er de donkerste diepten en stralendste hoogten van het menschelijk hart mede te bereiken en te ontginnen.

Voor de behoeften zijner wijdere en groo-

LE ROUGE ET LE NOIR

CHRONIQUE DU XIX^e SIÈCLE,

PAR M. DE STENDHAL.

TOME SECOND.



PARIS.

LEVAVASSEUR, LIBRAIRE, PALAIS-ROYAL.

1831.